

Așadar, pentru un anumit motiv arta începe să devine instabilă. Deși principala tradiție gotică merge mai departe cu marile sale catedrale, Sedlmayr își dă seama că apare un soi de instabilitate. De ce? Pentru că în acest moment încep să realizeze că au pierdut Ortodoxia. Artistul este mult mai sensibil decât alți oameni, iar el începe să exprime aceste schimbări. Când se pierde Ortodoxia, încep să apară demonii. Drept urmare, inspirația artiștilor vine direct de la demoni.

Urmează, apoi, o a doua perioadă, aceea în care a trăit Hieronymus Bosch.

„În perioadă romanică, lumea demonică nu reușise să aibă o viață separată a sa. Abia cu goticul, acea lumină și acel întuneric sunt împărțite. Catedrala pune în opoziție indirectă Împărăția lui Dumnezeu, care se face publică pe sine cu Împărăția Iadului, chiar dacă aceasta rămâne în mod fundamental” încă „ceva subordonat”.

Astfel, pe măsură ce arta figurativă a Evului Mediu târziu se dezvoltă, încep să apară reprezentări ale Iadului. Punctul culminant al acestei tendințe îl reprezintă Hieronymus Bosch

care a avut epoca sa de glorie între 1480 și 1516.

„Bosch, un contemporan al lui Leonardo da Vinci, a creat lumea iadului ca un fel de contrapunct haotic față de noua artă cosmică a Renașterii (acea pictură idealistă și chiliastă despre care am discutat deja – notă P.S.R.), dar ceea ce este cu totul nou la lumea infernală a lui Bosch este că are propriile principii creative, propria „structură” haotică, propriile legi formale și tocmai acestea fac din ea o lume contrară lumilor raiului și pământului. Abia o dată cu Bosch avem o înfățișare vizibilă a iadului.”

„Există o noutate categorică în înseși formele acestor creaturi infernale. Nu sunt copiii căzuți ai oamenilor, care printr-un simplu proces de metamorfoză s-au schimbat în fiare ale Diavolului, ci sunt întru totul independente; până la acel moment formele lor de viață erau necunoscute, fiind generate de împerecherea oricărui tip imaginabil de creatură – pește, sălbăticiune, pasăre, sirene, mătrăgună – consecințele unui desfrâu și orgii cosmice nelegiuite, în care până și lucrurile neînsuflie se pot uni cu cele vii. Toate acestea sunt complet în afara orizontului antic.

De asemenea, este nouă și scena iadului, și observăm anumite aspecte ale pământului care nu au mai fost niciodată puse pe pânză. Observăm golfuri întunecate, fâșii goale de pământ și mare care par să ne transmită cum le-a uitat Dumnezeu, singurătatea orașelor goale, locuri ciudate și urâte unde vegetația este formată din spânzurători și roți de tortură, noroi și mocirlă. Aici nu există nici soare, nici lună, lumina câtă este vine din vaste conflagrații sau din irizările unor forme fosforescente stranii. Iadul ne poate arăta lucrarea mâinilor umane, dar ea este strâmbată, neroditoare, în decădere. Mai presus de toate, vedem ruine, le vedem fără oprire – iar în iad există, de asemenea, arsenale, un echipament de luptă format din mașini bizare, bucăți de aparate care adesea sunt fără logică, deși uneori au un sens, fiind instrumente de tortură, în timp ce prin aer se deplasează nave aeriene, cu demoni în ele, pilotate de demoni”.

„Totuși, atâta timp cât lumea credinței creștine rămânea o realitate efectivă (iar la acel moment era încă reală, catolicismul era real și până și protestantismul mai conținea ceva din creștinism – notă P.S.R.) perspectiva din spatele acestor tablouri trebuie interpretată ca o viziune a ispitei. Înfățișarea iadului rămânea până într-un anumit punct agățată de ortodoxia creștină și era așadar de așteptat să își obțină libertatea sa deplină și să se dezvolte în forma sa extremă în momentul în care arta părăsea definitiv lumea creștină din spatele ei. Pe cale de consecință era în întregime natural ca Hieronymus Bosch să fie redescoperit în secolul al XX-lea și să devină unul dintre părinții fondatori ai suprarealismului.”

„În opera lui Bruegel apare o altă temă dominantă a artei moderne: desconsiderarea omului. Omul este privit din exterior ca fiind ceva dezgustător și straniu, la fel cum am privi creaturile dintr-o altă planetă. Văzut astfel, omul apare ca ticălos, neatrăgător, pervers, grosolan, prost și absurd – creaturi care în fapt arată toate însușirile ce pot suscita disprețul, iar acest lucru este adevărat nu doar despre țăran, despre care Evul Mediu târziu tindea mai degrabă să aibă această opinie, ci despre om în general. În arta lui Bruegel, mai multe tendințe minore ale artei medievale se unesc pentru a da o nouă imagine a omului, una în care acesta este reprezentat ca antiteza perfectă și negarea sfințeniei, măreției, mărinimiei și înțelepciunii.”

„Lumea omului, lumea în care el trebuie să acționeze și să trăiască, este o lume în care tot ce se face este rău făcut, este o lume a haosului, fără niciun fel de sens. Peste tot în spatele său apar creaturile iadului. Moartea și nebunia îl așteaptă peste tot pe om. Este foarte important de notat că Bruegel acordă o atenție specială acelor lucruri care au interes special pentru psihologia modernă și pentru mintea modernă în general, deoarece interesul său se îndreaptă, într-o manieră remarcabilă, nu doar spre țăran (analogia pe care trebuie să o facem aici este cu preocuparea contemporană pentru primitiv), ci și spre copii, spre demenți, spre slăbănogi, epileptici, nevăzători, spre victimele otrăvirii, spre gloate și maimuțe. Chiar și lucrurile obișnuite au o aură malefică asupra lor, care le face să arată aproape golite de sens – în același fel în care apicultorii lui Bruegel arată ca niște cioturi de copaci umblătoare – astfel încât un joc pe care îl joacă copiii arată că o nouă formă de nebunie.”

„Această scurtă privire aruncată spre trecut ne arată limpede că ceea ce va deveni o boală generalizată în secolul al XIX-lea a luat ființă treptat din dezvoltarea Apusului, iar în anumite momente din trecut a manifestat limpede anumite simptome maladeive.”

Sedlamyr conchide în finalul cărții:

„Ar fi cumva o întreprindere îndoielnică a spune despre o anumită epocă că este un punct de cotitură în istoria omenirii, dar cu toate acestea este foarte greu să nu ai senzația că începând cu anul 1900 s-a atins o anumită limită, iar acum avem în față ceva fără precedent în istoria

lumii. Dincolo de această limită este greu să-ți imaginezi altceva cu excepția a două lucruri: catastrofa totală sau începuturile unei renașteri spirituale.” Bineînțeles că ceea ce vine pare a fi o combinație între cele două.

Muzica

Nu vom aborda pe larg domeniul muzical. Este un subiect prea lung, dar este suficient să-l amintim pe unul dintre marii istorici ai muzicii occidentale, Alfred Frankenstein, care a murit în urmă cu câțiva ani. Era un expert în perioada barocă, medievală, clasică și romantică. Frankenstein a scris un lung manual despre muzica occidentală, iar când a ajuns la secolul XX a afirmat: „Ajunși în acest punct îmi închei istoria mea muzicală” – deoarece după începutul secolului nu mai există muzică în Apus. Este ceva cu totul alte principii, care nu poate înțeles din perspectiva istoriei muzicii vestice.

Din acest punct de vedere, el este foarte criticat pentru opinia sa că muzica modernă se situează complet în afara oricărei tradiții. Și desigur că lucrurile stau în întregime astfel, deoarece îi avem pe romantici, care au spus cam tot ceea ce puteau ei spune, îl avem pe Scriabin cu o îngrozitoare muzică extatică, care este un soi de scârțâit, iar dincolo de asta...

Pr. G: Ce a compus?

Pr. S: A compus un fel de Liturghie neagră.

Pr. G: Liturghie neagră muzicală?

Pr. S: ...dincolo de asta nu mai poți asculta vechile limbaje muzicale europene obișnuite. Astfel, apar aceste îngrozitoare experimente: sistemul dodecafonal, Schoenberg și operele sale înfiorătoare, a scris „Verklarte Nacht” în care oamenii se scarpină unii pe alții ore în șir, intenția evidentă fiind de a te trimite la casa de nebuni.

Într-un fel, însă, ele sunt definatorii pentru această perioadă expresionistă. În aceeași epocă apar expresioniștii germani care manifestă același gen de sentimente prin țipete și orori groaznice. De aici încolo, apar toate aceste experimente, până când ajungem în zilele noastre, cu concerte pentru casete, în care trei casetofoane merg simultan înainte și înapoi cu viteze diferite în speranța că acest talmeș-balmeș de sunete va produce un fel de nouă minune.

Există chiar și un manual de muzică, intitulat, cred, „Muzica începând cu Debussy” care afirmă că muzica actuală este complet nulă deoarece este doar experiment.

„Din tot acest experiment, poate va apărea o nouă Epocă de Aur, ca epoca lui Bach și Handel”, când aceste experimente se vor fi sfârșit. Probabil că este ceva adevărat în această afirmație.

Odată ce omenirea s-a obișnuit cu aceste lucruri ar fi cumva posibilă o reconstrucție, dacă cineva, un geniu fără doar și poate, ar lua toate aceste elemente de dezordine și ar realiza din ele o nouă armonie. Totuși, există deja o nouă muzică care exprimă sentimentele oamenilor, iar aceasta va fi pentru Antihrist. Thomas Mann chiar a scris un roman despre acest subiect.

Thomas Mann

În continuare vom discuta puțin despre Thomas Mann, probabil singurul mare romancier al secolului XX. A plecat din Germania din cauza lui Hitler și a murit în 1955 la vârsta de 80 de ani. Din punct de vedere politic este foarte plictisitor, fiind un democrat care speră la reconstrucția umanității după căderea totalitarismelor.

Însă din punct de vedere artistic dă dovadă de multă sensibilitate, fiind mult mai german și mergând în profunzime.

Poate că vă amintiți cum, într-una din cărțile sale, niște tineri studenți stau și discută toată noaptea despre ce este realitatea, ce este adevărul, dacă există viață după moarte. În mijlocul discuției cineva spune: „Pun prinsoare că noi germanii suntem singurii oameni din lume, cu excepția rușilor, care fac astfel de lucruri. Vorbesc toată noaptea despre ce este real și ce nu.” Trebuie remarcat în acest context că autorul îi vede pe ruși ca fiind experți în această privință.

Mann a scris mai multe romane care reflectă punctul de vedere al artistului ce privește spre ceea ce se întâmplă cu societatea. Nu este un nihilist, ci un umanist cu o perspectivă pozitivă asupra vieții, care scrie cu foarte mare profunzime despre aceste tendințe.

Unul dintre cele mai bune romane ale sale, „Muntele vrăjit”, reprezintă o descriere a vieții dintr-un azil de tuberculoși situat în munții Elveției. Cartea este o alegorie a istoriei Europei moderne până la sfârșitul Primului Război Mondial, adică până la începutul vremurilor noastre.

Sanatoriul reprezintă un loc special deoarece aici toată lumea are fel de fel de filosofii ciudate, care simbolizează filosofii contradictorii ale Europei. Toți cei care ajung aici devin bolnavi, deoarece Europa este bolnavă. Este un soi de parabolă despre toți cei care vin în contact cu civilizația apuseană și iau această boală. Nu există scăpare.

Locul unde se presupune că ar trebuie să te vindeci, adică Europa, locul care se laudă că are abilitatea aceasta terapeutică – „noi suntem cei care știm totul, noi vă vom vindeca cu iluminismul nostru” – dimpotrivă, este locul în care dacă ajungi, te îmbolnăvești la rândul tău. Oricât ai încerca, nu vei reuși să te însănătoșești și nimeni nu se întoarce de acolo în viață. Cumva această maladie îi ucide.

În fapt, nu te poți duce acolo și nu-ți poți vizita rudele fără se îmbolnăvești și să trebuiască să rămâi acolo. Ești blocat. Cu alte cuvinte, nu există acolo nicio filosofie de viață care să înfrângă această boală a Europei.

Există o scenă foarte interesantă în care personajele se duc la film. Thomas Mann ne lasă să înțelegem că această peliculă este un film foarte aberant, ceva oribil, deoarece, ceea ce este sfânt pentru om, propria sa imagine, este desprinsă, pusă independent pe ecran, iar apoi acționează în pofida omului, rămas fără speranță și neajutorat. Mai departe, imaginea acționează singură din momentul în care este pusă pe ecran. Este ca și cum o parte din sufletul omului i-a fost răpit. Omul poate sta și se urmărește pe sine ca și cum ar fi o ființă separată.

Observațiile lui Mann provin din intuițiile sale naturale și de bun simț, deoarece cinematografia se afla în anii 1920 abia la început, chiar dacă Germania se găsea într-o perioadă înfloritoare din punct de vedere al producției de filme.

Mann avea o aprehensiune groaznică legată de film deoarece vedea ceva demonic în el. În opinia sa, întregul concept este foarte anormal și îl făcea să simtă foarte nelalocul său văzând

pe ecran acele figuri acționând ca niște fantome, fără niciun fel de realitate în ele însele, doar celuloid, o imagine scânteietoare, ceva ce nu este acolo.

Apropos, aveam un profesor german care avea aceeași opinie despre telefoane. „Nu le pot suporta”, spunea el. „De fiecare dată când aud că sună, ridic receptorul și mă înfricoșez teribil. Aud vocea cuiva aflat la mii de km de distanță și simt că sunt demoni.” Interesant cum acești gânditori adânci au astfel de gânduri.

Revenind la subiectul nostru, Thomas Mann a participat deliberat la ședințe de spiritism, „séances”, pentru a vedea dacă se întâmplă ceva. Și s-a întâmplat ca masa să se miște prin aer sau ceva asemănător. Prin asta s-a convins că există un fel de putere acolo și acest aspect face parte, de asemenea, din „Muntele vrăjit”. La sfârșitul romanului, intervine o scenă izbitoare în care cineva spune „hai să facem o ședință de spiritism, deoarece avem pe cineva care poate invoca duhuri.” Și toată lumea spune „Minunat!”. Majoritatea celor prezenți glumesc pe seama propunerii: „ei bine, poți crede în tot felul de lucruri, de ce să nu crezi și în asta? Să încercăm”. Și se adună împreună, iar dintr-o dată un duh începe să-i prindă, iar ei încep să vadă în fața ochilor un fel de creatură care începe să se formeze, să se materializeze.

Când se uită, văd că este stafia cuiva pe care îl știau cu toții, o fantomă, tatăl cuiva sau ceva apropiat, care apare dintr-odată în fața tuturor. Devin atât de speriați de ce se întâmplă, încât o resimt îngrozitor.

Episodul apare în roman fără altă justificare, însă noi știm din scrierile non-literare ale lui Thomas Mann că era foarte interesat de spiritism, că a mers la ședințe de spiritism și și-a luat notițe, convins fiind că există o putere care produce aceste fenomene diverse. Pentru o Europă bolnavă și fără o filosofie a sa proprie, acest fenomen a început să devină foarte atractiv.

Unul dintre ultimele sale romane, „Doctor Faustus” este o descriere a unui geniu muzical modern de către un tânăr student comun, din clasa de mijloc care a mers la școală cu acest geniu. Thomas Mann își spune de regulă poveștile la persoana a treia, întruchipată de un burghez german cu valori germane obișnuite: curățenie, precizie și studiu, agoniseală și toate celelalte calități pentru care germanii sunt renumiți.

Romancierul își înfățișează poveștile în așa fel încât, fie că este vorba de spiritism sau de ceva

demonic sau extraordinar, descrierea este realizată prin ochii cuiva complet normal și prozaic, astfel încât cititorul este cu atât mai îngrozit de ceea ce aude. La fel cum Dostoievski vorbea despre Ivan Karamazov în viziunea cu demonul de parcă ar fi fost o vedenie, Thomas Mann reușește prin aceeași tehnică să sublinieze o idee foarte importantă.

Așadar, avem pe cineva complet normal al cărui coleg de studii la facultate se ocupă cu muzica. Este înfățișată cariera acestui muzician, a acestui compozitor, ca și cum ar fi cineva foarte obișnuit, dar foarte talentat, asta deși are ceva straniu, ca și cum și-ar dori ceva, ceva ce nu este un lucru obișnuit. Își dorește mai mult și se tot întreabă despre această dorință, dându-și în cele din urmă seama că vrea să devină un mare compozitor.

În puseuri înspăimântătoare de energie și inspirație produce lucrări noi uluitoare. Începe să compună tot felul de lucruri ciudate și realizează noi sisteme atonale cu 15 note în loc de opt, doar pentru că este împins de ceva. Într-un final realizează capodopera sa, „Apocalipsa”, pentru 1000 de voci, cu 1500 de instrumente, cea mai fantastică lucrare muzicală compusă vreodată – și în fapt chiar este interpretată într-un loc cu 1000 de voci.

Romanul arată cum diavolul i-a dat acest talent ieșit din comun de a-i convinge pe oameni de harul său, cu condiția ca el să-și vândă sufletul. Naratorul se întreabă de unde i-a venit inspirația pentru acel lucru și cumva reușește să-l vadă cum lucrează. Atunci descoperă că există cineva care îl vizitează și cu care vorbește, deși acela nu este vizibil. În timpul acestor discuții el dobândește o inspirație fenomenală. I se deschid posibilități de a pătrunde și mai adânc în muzică, de a realiza ceva ce nu a mai făcut nimeni înainte. Va fi cel mai mare compozitor din istorie. Într-un final, însă, se dovedește că inspirația îi venea de la diavol. Își vinde în cele din urmă sufletul diavolului pentru a căpăta inspirația supremă în compoziția muzicală.

Personajul le oferă oamenilor acest moment, iar ei exclamă: „Este minunat, acesta este apogeul muzicii moderne, în sfârșit muzica modernă și-a găsit capodopera!”

Este evident că omul și-a vândut sufletul diavolului, exact ca Doctor Faustus. Nu ni se spune acest lucru în multe cuvinte, dar ceea ce descrie nu lasă loc de îndoieli: omul, de dragul creației lumesti, și-a vândut sufletul, iar demonii au dat buzna.

Așadar, în Thomas Mann mai avem un scriitor, chiar dacă este nu la fel de adânc precum Dostoievski, care este foarte conștient de aceste tendințe din gândirea modernă.

Rezumând, am putut observa în această carte a lui Hans Sedlmayr, „Pierderea măsurii”, cum întregul fenomen pe care l-am studiat – viziunea revoluționară a omului modern, ceea ce nu se rezumă doar la revoluția politică, ci la întreaga revoluție anti-creștină – este ceva ce izbucnește nu doar în politică sau în filosofie, ci independent în artă, poezie și multe alte sfere.

În artă izbucnește înainte de Revoluție, așa cum am văzut în acele schițe pentru case sub formă de sfere, în lucrările demonice ale lui Goya anterioare Revoluției. Așadar, aceste fenomene nu sunt inspirate de un eveniment politic, ci reprezintă mai degrabă manifestări ale aceleiași forțe care produce fenomene revoluționare peste tot. Cu alte cuvinte, inspirația lor este fără îndoială demonică. Deși nu vedem exact cum influențează demonii, este evident că în spatele acestor artiști stă lucrarea diavolilor. Și că tot veni vorba, aceștia nu sunt pur și simplu niște nebuni. Ar fi liniștitor să putem spune că este vorba de niște nebuni și nu de oamenii obișnuiți pe care îi vedem la supermarket și astfel să-i putem uita.

Tipul acesta de explicație psihologică este același cu cel care afirmă că „dictaturile sunt ceva tipic pentru ruși și vietnamezi; ei își doresc acel tip de guvernare, așa că să-i lăsăm în pace, iar noi să ne vedem de ale noastre.” În fapt, Soljenițin a afirmat ieri (iulie 1975) că a fost în Washington unde a vorbit cu 100 de senatori și kongresmeni, iar la finalul întâlnirii le-a spus:

„Aici, în aceste întinderi uriașe ale acestui continent, este greu de crezut ce se întâmplă în restul lumii. Dar, domnilor, nu va mai exista nicăieri siguranța vieții. Nici voi, nici eu nu vom mai avea o viață sigură. Să dea Domnul ca în momentul în care veți trăi criza dumneavoastră, să aveți parte de lideri asemănători cu cei pe care i-ați avut la începuturile Revoluției (americane), care credeau încă în natura umană și nu luau peste picior ideea de bine și rău.”

Din nefericire, acea epocă a umanismului care a dat America, Părinții Fondatori și arta aceluia secol, pare astăzi a fi aproape o utopie. Nu ne putem întoarce la acea perioadă. Din punct de vedere temporal este o epocă situată la jumătatea distanței dintre vechea epocă Ortodoxă și noua eră a haosului și revoluției. Pentru o vreme a existat un fel de armonie și pace, dar procesul care începuse deja ducea omenirea mai departe, iar acest proces este exprimat cel mai limpede de marii revoluționari, de filosofii radicali și de artiștii dezlănțuiți.

Așadar, în toți aceștia vedem eliberarea demonicului în lume. Dar dacă demonicul nu ar fi stăpânit deja toată lumea, acești pictori ar fi uitați. Nu ar fi cunoscuți de nimeni și nu ar fi arătați ca exemple de mari pictori. Revoluțiile lor s-ar stinge și nu ar fi nimeni care să-i urmeze. Problema este că majoritatea oamenilor au aceeași mentalitate și sunt pregătiți pentru acești profeți ai vremurilor noi. Din acest motiv, avem o asemenea epocă ieșită din matcă.

Pe de altă parte, s-ar putea afirma că oamenii obișnuiți, care merg la supermarket și sunt mulțumiți cu ei înșiși, sunt mai răi decât acei nonconformiști, deoarece măcar aceștia din urmă sunt cei chinuți de probleme mai serioase și se revoltă împotriva mentalității celor care merg la supermarket și se gândesc că „totul este foarte bine, lucrurile merg cum trebuie, Gulagul nu mă atinge”.

Genul acesta de oameni îi scoate din minți pe cei mai profunzi, care doresc ceva mai adânc, care îl caută pe Dumnezeu. Însă Dumnezeu a fost exilat, așa că se duc la diavol. Din păcate, diavolul ține în mâini lumea întreagă și astfel ies în evidență acești rebeli.

Spiritismul

Ajungem astfel la următorul nostru subiect: spiritismul plus alte câteva aspecte ale lumii noastre dezmembrate.

Fenomenul spiritismului este foarte caracteristic pentru timpurile moderne, cel puțin pentru ultimele două secole. Trebuie să ne îndreptăm atenția spre mijlocul secolului al XIX-lea, adică exact perioada în care în artă își făceau apariția elementele demonice. Aceleași puteri demonice izburneau într-o formă în revoluții; într-o altă formă începeau să se simtă (părintele Serafim a bătut de trei ori în masă) anumite semne care deschideau posibilitățile de a comunica cu o altă lume.

Aceste fenomene au debutat la Hydesville, New York, lângă Rochester. Erau două surori pe nume Falk, care erau capabile să interpreteze aceste ciocănituri. Mai târziu au trecut prin tot felul de probleme și au fost acuzate de fraudă și înșelăciune. Una dintre ele a mărturisit că ea ciocănise cu monturile pumnului sau cu ceva asemănător. Apoi, a regretat această mărturisire. Una dintre ele a devenit o călugăriță catolică, deși nu este foarte relevant ce s-a întâmplat cu ele. Ceea ce ne interesează pe noi este că aceste ciocănituri au apărut, iar mai apoi mediumii au preluat conducerea. În scurt timp aceștia au început să facă din Anglia și America cele două centre puternice ale spiritismului. Au început să-și organizeze propria biserică și până astăzi există temple spiritiste peste tot în America și Anglia. În alte țări sunt foarte puține.

Acesta este un alt caz în care mentalitatea practică anglo-saxonă obișnuită, aceeași mentalitate care se regăsește în spatele utopiilor socialiste, precum cea a lui Owen, are o puternică înrudire cu dimensiunea mistică, cu spiritismul. Trebuie precizat însă că nu este vorba de un misticism adevărat, care să presupună vreun contact real cu Dumnezeu, ci mai degrabă cu ceva legat de o externalizare a unui fel de misticism.

Spiritismul este un contact cu o altă lume, dar care nu depinde de cât de mult s-a schimbat cineva. Singurul lucru de care depinde este cât de mult ți-ai educat abilitățile de medium. Bineînțeles că presupune că, înainte de a crede în spiritism, trebuie să nu crezi sub nicio formă în creștinism sau să crezi într-o variantă foarte diluată. Ajungi în stadiul în care nu mai faci deosebire între fenomenele divine și cele demonice, așa că ești pregătit să accepți orice demonstrează existența a ceva supranatural sau nefiresc ca venind din partea unui spirit; este aceeași mentalitate ca în mișcarea pentecostală care s-a dezvoltat mai târziu în cursul aceluiași secol.

Există multe manifestări ale acestui curent. Sunt ciocăniturile, uneori sunt voci, sunt apariții ale unor fantome, alteori apare dintr-odată o mână. Thomas Mann a văzut cum se materializează o mână. Există ceva numit „scriere automată” și chiar eu am văzut așa ceva. Am cumpărat cândva o carte despre spiritism, iar înăuntru ei era o bucată de hârtie cu un scris minuscul. Era imposibil ca o mână de om să scrie așa, mai multe pagini într-una singură. Iar acolo scria la început, foarte egal, „acest mesaj nu este scris de o mână umană”. Și mesajul era subliniat.

Știm că acest lucru este posibil deoarece Madame Blavatsky, fondatoarea teozofiei, era ea însăși expertă în materializarea unor lucruri. Puneau o bucată de hârtie înăuntru unui vas sau al unui dulap, iar ea se concentra vreme de zece minute, după care deschidea dulapul și pe hârtie era scris ceva pe care ea, cu ajutorul demonilor, reușise să-l imprime. Uneori puteau chiar vedea un creion venind de nicăieri care începea să scrie fără să fie atașat de el nicio mână.

Toate acestea sunt trucuri clasice ale diavolilor deoarece ei sunt capabili să materializeze obiecte, să lovească oameni și să ridice mese. Există o tehnică întreagă, descrisă în articolul nostru despre mișcarea harismatică, despre cum reușesc participanții să facă asta. Se adună împreună și obțin un fel de energie psihică ținându-se de mâini. Este implicată sfera inconștientului, adică duhul omului, care este o sferă foarte adâncă și despre care nu știm prea multe. Acolo există o mare energie care poate fi canalizată. Ingredientul principal în toate aceste fenomene îl constituie, desigur, demonii înșiși care vin în ajutorul mediumului. O persoană foarte versată în această tehnică și cu o anumită abilitate, este în stare să cheme diavolii sub o stare de transă adâncă.

Motivul pentru care aceste practici sunt condamnate de Dumnezeu este acela că au legătură cu o sferă periculoasă a entităților spirituale, care ne depășește pe noi. Când aceste entități îi atacă pe sfinți au loc lupte înfiorătoare. Dar acum omenirea s-a civilizat, iar demonii apar sub aparențe foarte civilizate. Apar cu o filosofie foarte prostească și contradictorie, dar foarte în armonie cu ceea ce spune Emerson sau altcineva. Imediat ce a sosit moda comunismului, teozofii au început să vorbească precum comuniștii, prinzând din aer orice se găsea acolo. Spiritele îți oferă exact ceea ce orice predicator bătrân îți poate oferi fără spirite într-un templu spiritist sau, la drept vorbind, în orice biserică protestantă.

Spiritiștii pun mare preț pe o anumită dovadă în favoarea existenței spiritelor. Este un fapt științific demonstrabil că, de fiecare dată când duhurile vin într-o cameră, temperatura de acolo scade cu câteva grade. S-au făcut și experimente cu termometre care să arate că are loc o

scădere cu 3-4 grade când apar spiritele. Pentru noi aceasta este o dovadă concludentă că este vorba de diavoli, deoarece aceștia sunt reci. Acest lucru se vedește chiar și din punct de vedere fizic. Înfrigurarea în prezența unui fenomen demonic nu reprezintă doar imaginație.

Acestea sunt puterile care dau acum o nouă religie omenirii. Nu va mai fi o religie în care omul își oferă liber sufletul său lui Dumnezeu ca ascultare. Acum omul va fi forțat să creadă deoarece sunt mărturii fizice care demonstrează că e vorba de duhuri.

Filosofia apuseană ajunsese în punctul în care nu mai credea în Dumnezeu sau în vreo ființă supranaturală, dar acum, de parcă ar răsări de sub pământ, apare o realitate spirituală.

Toate aceste fenomene au condus la abordare „științifică” a religiei, vezi de pildă activitatea lui Rudolf Steiner, Society for Psychical Research, fenomenele extrasenzoriale, în special parapsihologia, care a fost foarte dezvoltată în Rusia și țările comuniste.

Este un vis mai vechi al unor gânditori ca Saint-Simon, Teilhard de Chardin și alții de a împăca știința și religia. De aici încolo, încep să apară societăți pentru studiul științific al fenomenelor spirituale. În Anglia a existat o Society for Psychical Research, al cărei membru de seamă era Sir Arthur Conan Doyle. Aici și-au găsit calea înapoi spre spiritualitate distinși agnostici britanici.

Cărțile scrise din acest unghi, precum cele ale lui Sir Arthur Conan Doyle, cu al său erou Sherlock Holmes, sunt extrem de naive și fantastice, deoarece îmbină, în mentalitatea polițistă, raționalismul pur și spiritualismul. Minte practică este atrasă de spiritism deoarece realitatea superioară a fost închisă. Drept urmare, de fiecare dată când o entitate spirituală intervine în sfera fenomenelor, protagoniștii sunt înșelați pentru că nu mai au niciun criteriu prin care să judece aceste lucruri. „Creștinismul fără taine” face acum loc noncreștinismului cu taine.

În vremurile noastre avem diverse organizații care studiază fenomenele extrasenzoriale. La Duke University domeniul acesta poartă numele de „parapsihologie”, o știință foarte dezvoltată

În Uniunea Sovietică și Ungaria, deoarece sovieticii sunt foarte pragmatici și deschiși la orice ar putea fi puternic. Din moment ce au descoperit că există ceva legat de percepția extrasenzorială, că există în om niște facultăți deasupra celor cinci simțuri obișnuite, ei le dezvoltă să vadă dacă nu le pot transforma într-o armă de război sau pentru a face comunismul mai sigur sau pur și simplu pentru progresul științei.

La Congresul Partidului Comunist din 1955 sau 1956 a apărut o femeie la Moscova care a susținut că i-a apărut vedenia lui Lenin, care i-a comunicat întocmai ce se va vota la următoarea adunare. A fost înregistrată, iar mărturia ei a fost acceptată.

În aceeași perioadă de care ne-am ocupat până acum (sfârșitul secolului al XIX-lea), mai avem un alt exemplu interesant al unei englezoaice, Miss Annie Besant, care era în același timp atât ocultistă și socialistă. Ea a fost o campioană pentru drepturile femeilor, convertită la ocultism de Madame Blavatsky, și a devenit ulterior președintă a Societății Teozofice, sfârșind prin a-l educa pe „Mesia”. Era vorba de un băiat indian, Krishnamurti, care înainte de vârsta de patru ani a fost anunțat ca Mesia de către Annie Besant. Într-un final băiatul a crescut și a renunțat la statutul său de Mesia și a început să călătorească pentru a se educa. Este încă activ și predă, merge chiar la nord de Santa Barbara unde există și o tabără. Există de asemenea un fel de tabără de vară și în Olanda unde ține conferințe. Krishnamurti scrie cărți în care spune că el nu este Mesia, deși face publică evanghelia New Age.

Epoca aceasta a dat-o și pe fondatoarea Societății Teozofice, Madame Blavatsky, un medium rus care pretindea că din ziua botezului ei a fost dușmana declarată a regilor și bisericii, deoarece în momentul botezului preotul aproape că a luat foc când a căzut o lumânare peste el și i-a aprins hainele. Încă din copilărie ea a dat dovadă de abilități paranormale, făcând să apară diverse obiecte.

Madame Blavatsky a scris niște tomuri incredibil de mari precum „Isis dezvoltată”. Preda sau credea că predă înțelepciune orientală pe care a deprins-o din Tibet. Mijloacele prin care obținuse revelațiile erau îndoielnice: o scrisoare a aterizat de nicăieri în cameră; a citit-o, iar în ea se găseau cele mai noi revelații ale mahatmilor din India. Ulterior, a mers în India, Tibetul fiind deja cercetat, după care mahatmi s-au mutat în spațiu iar acum trăiesc pe o altă planetă. Madame Blavatsky a lucrat la circ, dar era în mod indiscutabil un medium foarte dezvoltat. Astfel de fenomene au fost atât de numeroase încât nu le putem discuta.

Cu toate acestea, unul dintre personajele implicate în mișcarea ocultistă este probabil mai interesant decât mulți alții. Numele său este Rudolf Steiner.

El a fost de asemenea un teozof, dar a sfârșit prin a fi dat afară din Societatea Teozofică deoarece era prea inteligent. Așa că și-a constituit propria sa comunitate, numită și știință, Antropozofia, adică înțelepciunea omului.

Steiner este mai perspicace decât majoritatea ocultiştilor, care de regulă dau dovadă de foarte multă naivitate și superficialitate, fiind deschiși la orice se întâmplă să le spună spiritele. Steiner era mai degrabă un filosof, un discipol al Goethe, pe care el îl considera un mare mistic al epocii noastre, care avea ca scop să unească știința și religia.

Steiner a dezvoltat o formă de spiritism despre care el credea că este științific. Privea la întreaga realitate, atât realitatea exterioară pe care o cercetează știința, cât și la realitatea interioară despre care avea informații în viziunile sale. A încercat să realizeze un fel de sinteză între ele, scrierile sale fiind studiate cu atenție de oameni serioși. A înființat anumite școli care încă funcționează, unde se studiază euritmia – adică felul în care trebuie să îți miști corpul și să dansezi pentru a dobândi spiritualitate – care pare să dea anumite rezultate. Este, de asemenea, foarte interesant de analizat mărturia sa cu privire la scopul urmărit:

„Omul de știință contemplă materia ca fiind desăvârșită în sine însăși fără să fie conștient că se află în prezența spiritului care se manifestă pe sine în formă materială. Nu știe că acel spirit se transformă în materie pentru a obține anumite lucrări posibile doar prin această transformare. De pildă, spiritul se exprimă pe sine printr-un creier material pentru ca omul, prin procesul de cunoaștere conceptuală, să obțină conștiința de sine liberă. Prin intermediul creierului, omul scoate spiritul din materie, însă instrumentul pe care îl folosește este el însuși creația spiritului.”

Astfel, în epoca noastră, când știința a ajuns la o fundătură și nu mai vede ce este materia și descoperă că nu o mai poate defini prin ea însăși, Steiner dorește să sară în ajutor și propune o știință care se bazează pe ceva „mai înalt”, pe o realitate spirituală despre care el spune că este verificabilă în experiență. În fapt, mantra tuturor teozofilor și spiritiștilor este „încearcă tu însuși” și vei fi convins de propria experiență, asta dacă respecti regulile pentru a intra în contact cu spiritele.

Această concepție se opune creștinismului prin aceea că în creștinism ai credință în Dumnezeu și din libera ta voință ascuți de El care este deasupra ta, și nu pentru că ți s-a demonstrat, nu pentru că te afli în contact cu nu știu ce fel de realitate care ți se impune.

Toate aceste fenomene spiritiste duc, la fel ca și arta modernă cu care au multe în comun – mulți artiști fiind dominați de idei oculte – la un fel de lume fracturată și fragmentară în care ființele apar dintr-odată din spațiu, alteleori apărând doar o mână. Poți materializa obiecte, poți materializa un fel de stafii, ceea ce reprezintă un fenomen ciudat pentru atitudinea modernă-iluministă legată de realitatea materială.

Nu am amintit aici toate cultele care au apărut ca urmare a ideii lui Kant că eul-mintea reprezintă centrul universului, deși sunt o mulțime, de la mormonism la ideea că te poți încrede în revelațiile ce îți vin.

Secolul al XIX-ea este plin de oameni care s-au lăsat păcăliți de orice impresie a venit peste ei, făcându-și din ea o nouă religie. Mary Baker Eddy a pus bazele Științei Creștine, Ellen Wise a întemeiat Adventiștii de Ziua a Șaptea, William Miller, care era la rândul său un adventist de ziua a șaptea, a părăsit secta și a înființat Martorii lui Iehova, toți bazându-se pe faptul că sunt un fel de zei care au primit o nouă revelație. Și toți i-au urmat.

În altă ordine de idei, am văzut o revistă foarte arătoasă și colorată a mișcării Hari-Krishna care descrie ce s-a întâmplat cu mișcarea hinduistă în America. Observăm aici felul în care filosofia apuseană centrată în jurul sinelui se combină cu hinduismul. Această tendință a început în secolul al XIX-lea și cele două curente se împacă bine, deoarece în hinduism omul devine zeu. Așa că poți medita, cânta și ajunge în această stare în care Dumnezeu intră în tine și drept urmare devii la modul literal Dumnezeu. Sinele tău devine un zeu.

Hinduismul se acordă foarte bine și cu întreaga filosofie a evoluționismului, cu Nietzsche și cu toți ceilalți. Însă trebuie să avem în vedere că este vorba de un amestec. În India e păgânism pur și simplu, dar pe tărâm american, rimează cu mentalitatea noastră egocentrică de oameni cocoloșiți. Este, de asemenea, ceva foarte senzual. Vedeți tineri, miss America sau tineri americani care își rad capul, își pun pe ei acele mantii și arată ca niște reprezentanți ai unei religii noi. Cu toții sunt foarte fericiți și bucuroși. Cântă. Iar aici (Părintele Serafim le arată o poză) este zeul lor care este foarte însuflețitor, nu-i așa? Marele profet, care a murit în urmă cu un an sau doi.

În practicile lor sunt tot felul de obiecte și casete cu sunete transcendente. Ascultți tot felul de sunete care îți trezesc mintea la realitățile cerești. Discuți despre tot felul de subiecte contemporane precum știința. Te invită la banchete, cu un meniu complet yoga, după care începi să cânti cu ei. Există un fel de text vechi pe care l-au tradus. Apoi pun în scenă Bhagavad-Gita, stau costumați cu orele, după care se uită în oglindă. Când dansează arată foarte senzual și denotă fericire, părând a fi din punct de vedere sexual un pic „închiși”. Par că au o satisfacție din a-și rade capetele și a arăta ca o gașcă de ciudați. Se pierd în meditație și cântări.

Dacă țineți minte, în cartea noastră „Ortodoxia și religia viitorului” am descris templul din San Francisco și felul în care practicanții stau acolo cu orele bătând în continuu la tobe. Peste tot pe pereți se află imagini cu scene din Bhagavad-Gita, iar costumele sunt atrăgătoare, făcute din mătase. Intri într-o stare în care nu mai ești prezent deloc cu conștiința, ca și cum ai fi luat droguri. Priviți ce fel de costume poartă.

În altă ordine de idei, avem poveștile fantastice, deoarece în vremurile noastre oamenii îndrăgesc science-fiction-ul și fanteziile spațiale. Așadar, avem o poveste întreagă despre „Mistrețul care s-a luptat cu planeta Pământ” în care este vorba despre un porc cosmic care vrea să devoreze pământul. Astfel de creații îți satisfac nevoia de fantastic. Acest mistreț care este mai mare decât pământul se aseamănă cumva cu Brahma, care este mai mare decât toate cerurile. Dacă dorește ar putea înghiți pământul. În fapt, toate aceste povești reprezintă vechiul păgânism care se întoarce direct în viața noastră actuală. Dar este un păgânism adaptat la nevoile americane prin filosofia sa egocentristă, prin eliberarea de hainele occidentale și adoptarea unor robe. Sunt practici care te fac să simți important, să simți că faci parte din ceva nou...

Acesta de aici (Părintele Serafim arată din nou o poză) este liderul lor, guru lor sau avatarul lor. În India era un om de afaceri obișnuit care nu avea niciun viitor. A venit însă în America și a descoperit că poată să-și câștige existența acționând ca un zeu pentru acești oameni. Astăzi,

Cursul de Supraviețuire Ortodoxă - Arta Modernă (2)

Scris de Pr. Serafim Rose

Sâmbătă, 27 Februarie 2021 12:25

Însă, americanii sunt slăbiți, deoarece aceia care nu se trezesc conștient pentru a-și da seama ce este creștinismul și să vadă că în lume se dă o bătălie teribilă pentru suflete, pot cădea foarte ușor în aceste capcane. Din acest motiv, cei care nu se lasă înșelați de Hari-Krishna, se lasă înșelați de alte mișcări, unele chiar protestante.

Pr. G: Uneori îndrăgesc Ortodoxia, cu toate icoanele și mirosul de tămâie.

Pr. S: De asemenea.

Pr. G: Apoi sunt scrierile religioase și toate celelalte.

Pr. S: Din acest motiv trebuie să existe o critică, trebuie să existe o conștiință a ceea ce reprezintă (Ortodoxia). Pe ce se bazează religia noastră?

Așadar, există două mari forțe care se luptă. Una este adevăratul creștinism, Ortodoxia, iar cealaltă această nouă filosofie despre care majoritatea oamenilor nu sunt conștienți. Cei mai

Cursul de Supraviețuire Ortodoxă - Arta Modernă (2)

Scris de Pr. Serafim Rose

Sâmbătă, 27 Februarie 2021 12:25

mulți dintre cei care ascultă rock'n'roll și ritmuri contemporane sau alte produse ale culturii moderne (artă, muzică, religie) nu sunt foarte conștienți că reprezintă o parte din această mișcare. Merg în acea direcție deoarece acesta este aerul cultural pe care îl respiră. Oamenii din jurul lor fac asta, simt o dorință pentru așa ceva și o urmează fără a fi conștienți de ea. Dar noi, cei care studiem aceste lucruri, trebuie să fim conștienți de ce se întâmplă.

Aveți întrebări legate de ce s-a discutat până acum? Este limpede ce rezultat dă acest amestec de idei? Hume distruge realitatea externă. Kant restaurează Sinele sau mintea drept centru al realității, iar acesta devine apoi noul zeu, în timp ce vechiul Dumnezeu a murit.

Pr. G: Dar cum rămâne cu cei care nu sunt ortodocși, cu aceia care nu țin de Ortodoxie?

Pr S : Aceia merg cu turma, indiferent de direcție.

Pr. G: Într-adevăr.

Student: În ceea ce-l privește pe Kant, credeți că era conștient (înregistrarea este neclară) de felul în care se va dezvolta filosofia sa?

Pr. S: Probabil că da, deoarece el pare că articulează o anumită filosofie care plutea în aer. Este cel mai probabil că s-ar fi îndreptat în aceeași direcție oricum, dar el a articulat această gândire, dominantă pentru noi astăzi. El nu este un scriitor influent în sensul în care oamenii îl citesc și preiau ideile lui, ci în faptul că este relevant pentru spiritul acelor vremuri.

Acesta este un aspect, dar mai apare și altceva. Tocmai în timp ce discutam despre acest subiect am primit o revistă, „Împuternicirea Sinelui”. Cei care scriu această revistă par a fi niște oameni foarte buni, sunt oameni de știință grupați sub numele „Proiectul Falsurilor Spirituale” din Berkeley. Sunt un soi de fundamentalisti care discută despre tot felul de aspecte ale spiritualității false. Aproape tot ceea ce scriu este valoros. L-au demascat pe Maharishi și scientologia, plus toate celelalte culte, practic tot ceea ce nu este creștinism de bază. Au o întreagă serie de articole despre Sine, umanismul cosmic și potențialul uman. Vedeți că și această Mișcarea a Potențialului Uman, prezentă în zilele noastre, este de asemenea egocentrică. Vine, de altfel, din zona psihanalitică. Revista discută despre mai multe mișcări care ar putea fi foarte reprezentative pentru ceea ce se întâmplă în zilele noastre.

Așadar, cineva vorbește despre Mișcarea Potențialului Uman și afirmă că una din condițiile pentru a avea încredere în rațiunea umană presupune ca o nouă viziune a umanității să ducă la credința în autotransformare. Se pune accentul pe potențialul uman: ce pot eu, cum mă pot dezvolta, cum pot descoperi ceva mai bun.

„În mod tradițional, cultura noastră are o viziune creștină a omului ca ființă limitată, separată de Dumnezeu, o creatură cu un amestec ciudat și paradoxal de calități bune și rele. Această perspectivă este acum contestată de un concept oriental/ocult de umanitate, implicit în Mișcarea Potențialului Uman. Principala teză a acestor perspective oculte este că toate sunt una: lumea materiei și lumea spiritului au aceeași esență. Dacă toate sunt una, atunci... diferențele sunt iluzorii. Realitatea nu mai este ceea ce apare sub forma acestor miriade de obiecte, persoane, idei ale lui Dumnezeu, moralitate sau frumusețe. Ceea ce apare este doar ceva subiectiv, în funcție de fiecare persoană. Realitatea este o unitate dincolo de aparențe.”

Puteți observa, așadar, ideile lui Hume și Kant. De aici nu mai este decât un mic pas până la concluzia că omul își creează singur propria „realitate”, adică percepe ceea ce dorește să perceapă. Acele percepții nu sunt exacte sau inexacte, ci doar parte din iluzia realității, dincolo de care se găsește unicitatea, adică „realitatea reală”.

„Dacă toate sunt una, existența unei persoane ca parte din acea esență unică este la fel de sfântă și de puternică precum oricare alta. Dumnezeu devine atunci parte din unitate, din care fiecare individ reprezintă o manifestare. Pe măsură ce o persoană evadează din mrejele iluziei, care înseamnă realitatea așa cum este ea percepută în lumea materială, se poate experimenta o transcendență asemănătoare cu dumnezeirea, o trăire a unității cu universul... În vârful piramidei nevoilor umane se află experiența unității cu toate lucrurile. Persoanele devin în esență Dumnezeu”

„Pacienții (care sunt psihanalizați – notă P.S.R.) au în ei înșiși răspunsul la propriile lor probleme.” Pe de altă parte, în creștinism, vii cu problemele tale și creștinismul îți dă răspunsurile. Este ceea ce ne-a poruncit Dumnezeu. Să îți schimbi viața. Potrivit acestei noi idei, care se găsește din plin în psihanaliză, tu ai răspunsul în interiorul tău. Să vedem care sunt nevoile tale și cum le putem exprima.

Student: Aceasta este o idee din scientologie?

Pr. S: Da, da, este unul dintre aceste culte. Susțin exact același lucru. Terapeutul nu face decât să furnizeze o atmosferă de acceptare care îi permite persoanei să descopere acele răspunsuri din interior. Din punct de vedere istoric, cel care se ocupa cu descătușarea înțelepciunii umane

dintr-un individ era șamanul sau oficiantul ocult, dar acum această sarcină a fost preluată de psihoterapeut.

Așadar, avem de-a face cu un cult al sinelui, în care îți crezi propria realitate, iar noua realitate izvorăște din tine. Dacă se întâmplă cumva să fii tulburat de anumite perversiuni, atunci trebuie să găsești o cale pentru a ți le exprima astfel încât societății să nu-i fie greu să le accepte, indiferent dacă sunt bune sau rele. Așa ceva nu intră în discuție. Psihanalistul nu îți spune dacă ai dreptate sau nu. Dacă îți va oferi ceva va fi o scară de valori, adică o religie. Trebuie însă să rămână științific și drept urmare trebuie să descoperi răspunsul în interiorul tău.

În consecință, presuposițiile lor sunt că: umanitatea este bună, oamenii merg în mod natural spre mai bine, toate valorile bune se găsesc deja în om și nu vin din exterior, potențialul uman este nelimitat, cel mai important lucru este experiența, omul este autonom, de unul singur.

Scopul îl reprezintă conștiința de sine, iar în ceea ce privește lumea exterioară totul este relativ. Nu poți ști dacă există ceva, dacă există un Dumnezeu, dacă nu există. Singurul lucru absolut este schimbarea. Nu există rău și tot binele vine din individ.

„Cu acest set de presuposiții cu privire la natura umanității, Dumnezeu și lume, psihologia umanistă a devenit solul pe care Mișcarea Potențialului Uman a înflorit. Climatul cultural al anilor '60 a reprezentat mediul perfect pentru acest curent.”

„În anii '70, Mișcarea Potențialului Uman a început să se răspândească la est de California generând peste 8000 de terapii diferite, o amestecătură de psihanaliză, religii orientale, experimente sexuale, jocuri și revivalism de modă veche.”

A existat o mișcare foarte influentă în cadrul acestui melanj numită Analiză Tranzacțională. Există o carte cu titlul „I'm OK, You're OK” care susținea că totul este bine așa cum este. Țin minte că atunci când studiam Zen exact acest lucru era subliniat, și anume că Zenul acceptă realitatea așa cum este fără să adauge niciun fel de valori. Accept-o așa cum este și cum ești tu. Dă-ți frâu liber pasiunilor, dezlănțuie-te și Dumnezeu va prelua controlul mai departe – asta dacă crezi în Dumnezeu sau în mintea cosmică. Relaxează-te, ia-o ușor și lasă natura să iasă la suprafață. Omul este bun și trebuie să-și urmeze propria experiență.

„Eu sunt ok și drept urmare nu trebuie să urmez niciun fel de reguli sau valori impuse din afara mea. Trebuie să mă eliberez de părinții mei sau de conștiință.”

Apare frecvent această idee că te-ai aflat sub tirania părinților în tot acest timp, iar acum trebuie să te trezești și să devii o persoană independentă și autonomă. Este o filosofie care se potrivește unui tânăr care vrea să se revolte, care dorește să-și afirme individualitatea și de aceea își respinge părintele, ceea ce este același lucru cu a-și respinge conștiința, ascultând doar de dorințele sale pe care le crede a fi bune. Astfel va ajunge să progreseze și să își realizeze potențialul deplin. Manualul de Analiză Tranzacțională le cere practicanților să se uita de două ori în oglindă și să spună: „Sunt ok așa cum sunt, sunt perfect...”

Cursul de Supraviețuire Ortodoxă - Arta Modernă (2)

Scris de Pr. Serafim Rose

Sâmbătă, 27 Februarie 2021 12:25
